

ตอนที่ 15

รูปแบบหรือชนิดของนก

Type

ดร.วิม ปีเตอร์ ได้นำหลักเหตุผลและการวิจัยมาอธิบายข้อโต้แย้ง ตลอดจนความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดเลือกนกหรือเพาะพันธุ์นก โดยสรุปประเด็นสำคัญๆ ได้ดังต่อไปนี้

เพื่ออธิบายความหมายของคำว่า รูปแบบ หรือ ชนิดของนก สิ่งสำคัญที่นักเลี้ยงนกต้องคำนึงถึงมีอยู่ 2 ปัจจัย คือ คุณลักษณะทางกายภาพและคุณลักษณะทางด้านจิตใจ²⁸ ซึ่งสำคัญมากทั้งคู่ หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่งนกตัวนั้นก็ไม่ควรใช้เป็นนกแข่งอีกต่อไป เรื่องของกายและใจนั้นจะไม่มีส่วนสัมพันธ์กันโดยตรงเท่าใดนัก โดยเฉพาะคุณสมบัติที่เกี่ยวกับสภาพจิตใจของนกนั้นเป็นเรื่องที่มองด้วยตาไม่เห็น การสังเกตก็ทำได้ยาก กลไกด้านการคัดสรรสายพันธุ์และการถ่ายทอดพันธุกรรมจึงน่าจะเป็นเครื่องมือเพียงชนิดเดียวที่ใช้ได้ผลมากที่สุดในการตรวจสอบคุณสมบัติข้อนี้ และด้วยเหตุนี้เองประวัติพันธุ์หรือ Family Pedigree จึงมีความสำคัญอย่างมากสำหรับสัตว์เลี้ยง ในปัจจุบันมีการนำวิธีการตรวจ DNA มาใช้กับนก เพื่อให้แน่ใจว่าจะมีการถ่ายทอดสายเลือดและคุณลักษณะด้านจิตใจหรือไม่ ซึ่งอย่างน้อยก็ช่วยให้อุ่นใจได้ในระดับหนึ่ง ดีกว่าไม่มีเครื่องตรวจสอบใดๆ เลย

คุณสมบัติด้านจิตใจของนกโดยเฉพาะความกระตือรือร้นที่อยากจะทำกิจกรรมให้เร็วที่สุด²⁹ เป็นคุณสมบัติที่เหนือกว่าคุณสมบัติทางกายภาพหรือรูปร่างโครงสร้าง

---

²⁸ ในการคัดสรรสายพันธุ์นกโดยดูจากคุณลักษณะทางกายภาพเพียงอย่างเดียว บ่อยครั้งที่นกที่มีลักษณะด้อยจะถูกกำจัดทิ้ง ทั้งๆ ที่ความจริงแล้วนกตัวนั้นอาจเป็นนกที่มีสัญชาตญาณแห่งการกระหายชัยชนะสูงก็ได้ ดร.วิมจึงเสนอว่าเราควรคัดเลือกสรรสายพันธุ์โดยดูจากคุณลักษณะทางจิตใจเป็นอันดับแรก ส่วนคุณลักษณะทางกายภาพนั้นเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาปรับปรุงในภายหลังได้

ของนก แต่หากโครงสร้างทางกายภาพไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศของการแข่งขันแล้ว โอกาสที่จะคว้าชัยชนะในการแข่งขันรางวัลสำคัญๆ ก็เป็นไปได้ยากเช่นกัน กล่าวโดยรวมแล้วทั้ง 2 เรื่องก็จะเป็นเรื่องหลักในการคัดสรรนกเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันนั่นเอง

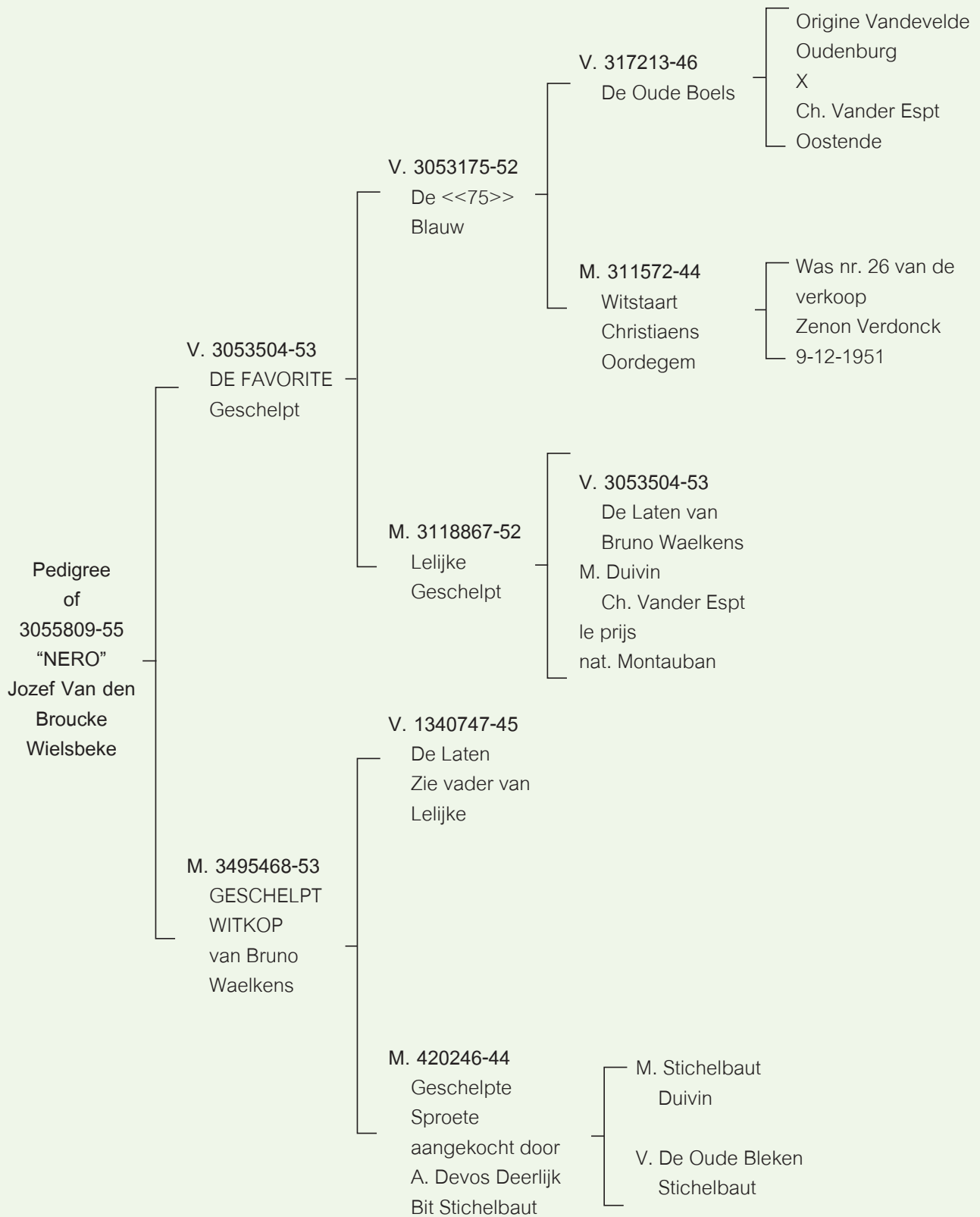
เมื่อเข้าใจถึงความสำคัญดังกล่าวแล้ว หวังว่าแต่ละท่านคงจะต้องเริ่มให้ความสำคัญกับการเก็บ Pedigree หรือเขียน Pedigree เอาไว้เป็นประวัติสำหรับพันธุ์ของตนเองต่อไป

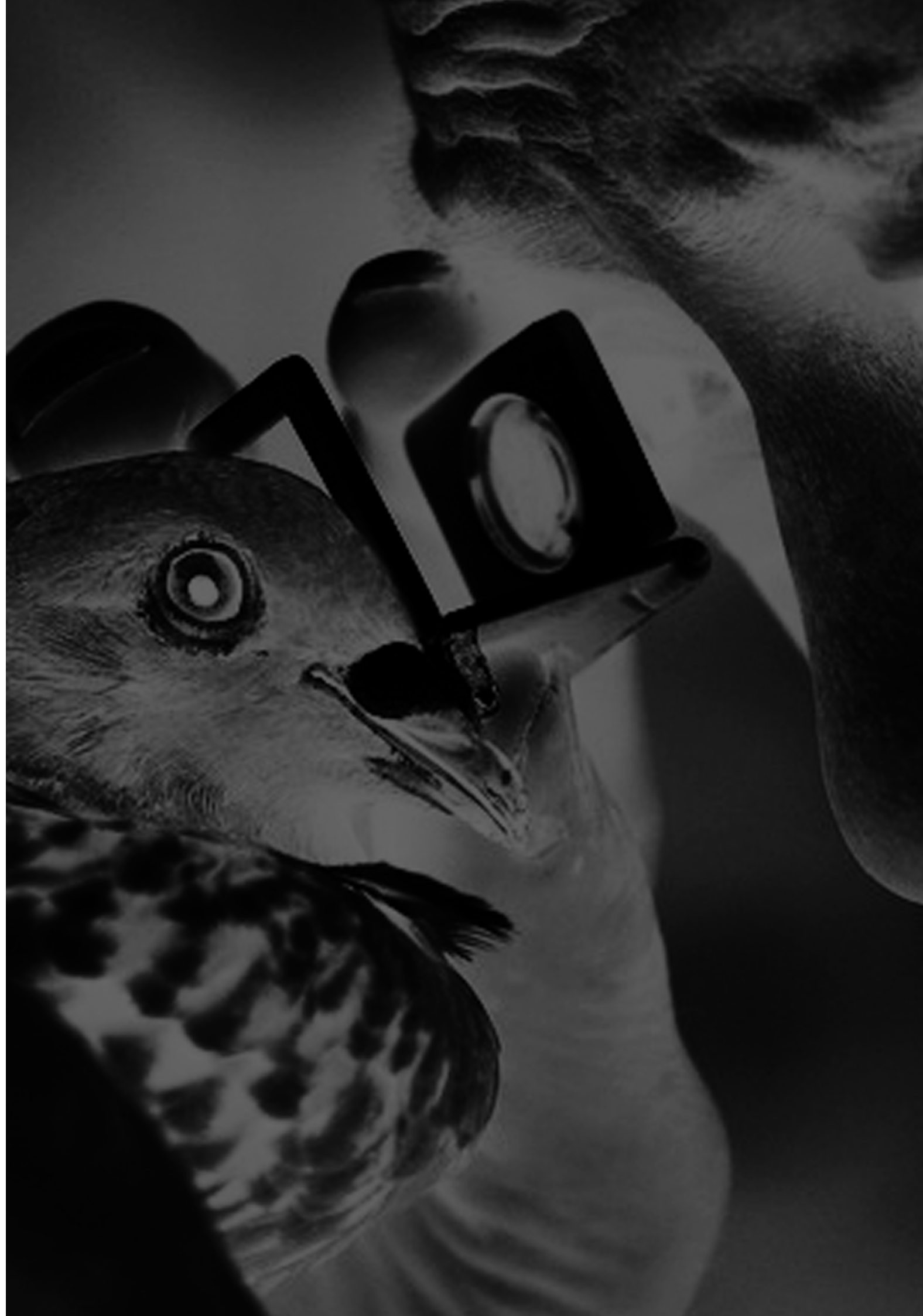
โอกาสนี้ผมได้แนบตัวอย่างการเก็บข้อมูล เพื่อรวบรวมเอาไว้เป็นหลักฐานประกอบการเขียน Pedigree ในอนาคต ซึ่งสามารถนำไปถ่ายสำเนาหรือพิมพ์ลงคอมพิวเตอร์เก็บไว้เป็นประวัติของกรงของท่านได้ ตั้งแต่เริ่มกลับมาเลี้ยงเมื่อ พ.ศ. 2535 ผมก็ได้เขียนเก็บข้อมูลไว้ตลอด เวลาผ่านไป 18 ปีทำให้ได้เห็นพัฒนาการของนกตัวเองโดยเฉพาะชุดสีหิ้งฮวยที่แข่งอยู่ปัจจุบันซึ่งเป็นนกในรุ่นที่ 3 เท่านั้นจากการเก็บสายเลือดรุ่นที่ 2 ใน พ.ศ. 2543 และ 2544 ไข่ประมาณ 10 ตัว เพราะตัวต้นเหล่าที่ผมใช้บินอยู่ 5 ปี ได้ตายไปเมื่อปี 2547 แต่ได้ทิ้งลูกตัวผู้ใหญ่จากแม่นก 2 ตัวที่เป็นหลานและเหลนของมันเองตามตำราของ Old Hand ซึ่งถ้ามีเวลาและไม่ยุ่งยากเกินไปขอแนะนำให้ลองนำไปปฏิบัติ ท่านจะได้พบกับความสนุกเพลิดเพลินกับการทดลองคัดสรรสายพันธุ์เพื่อหาคุณสมบัติทางด้านจิตใจหรือสายเลือดนกของท่านอย่างแน่นอน

---

²⁹ ความกระตือรือร้นที่จะกลับรังหรือสัญชาตญาณแห่งการกระหายชัยชนะสูงเป็นคุณลักษณะที่ไม่อาจมองเห็นด้วยตาเปล่าหรือนำเครื่องมือใดๆ มาวัดได้ แต่เราจะสังเกตเห็นได้จากพฤติกรรมของนกในเวลาแข่งขัน

ตัวอย่าง Pedigree

ตอนที่ 16

รูปแบบหรือชนิดของนก

Type (ต่อ)

ดร.วิม ปิเตอร์ ได้พยายามเปรียบเทียบคุณสมบัติทางกายภาพกับความ
สามารถในการกลับกรง³⁰ ว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงหรือไม่ โดยเฉพาะ
ในประเด็นที่มีการถกเถียงกันอย่างมากและยังหาข้อพิสูจน์ไม่ได้ อาทิ เรื่องดวงตา
โดยเฉพาะเรื่อง Eye Sign ลักษณะกะโหลกศีรษะ ตำแหน่งของตานก ปลายเล็บ
สีขาวย หรือจุดต่างตามตัวหรือที่หาง เพราะหากข้อสังเกตเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้
สามารถพิสูจน์ถึงความสัมพันธ์ในการกลับกรงได้ก็จะช่วยให้พวกเรานักเลี้ยงนก
สามารถเพาะพันธุ์นกแข่งที่ดีได้อีกมากมายทีเดียว แต่น่าเสียดายที่งานวิจัยของเขา
สรุปออกมาว่าปัจจัยเหล่านั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการกลับกรงเลย

เริ่มจากเรื่องตานก มีผู้ใช้เวลานับพันชั่วโมงในการศึกษาและวิเคราะห์ดวงตา
นก แต่ข้อเท็จจริงที่พบคือ นกที่ชนะการแข่งขันมีดวงตาทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นตา
เหลือง ตาเงิน ตาอำมร ส่วนตาสวยๆ ที่ตายในการแข่งขันก็มีมากมาย และด้วย
สีสันที่งดงามของตานกทำให้นักเลี้ยงหลายคนเสียเวลากับการหยิบกล้องมาส่อง
ตานกเพื่อหาความลับภายในดวงตา สรุปได้ว่า ตาเป็นคุณลักษณะทางกายภาพ
ที่ต้องให้ความสำคัญ เส้นตาดำต้องเล็ก ต้องไม่ตาเหล่ตาเสีย เพื่อช่วยในการมองเห็น
และบินในสภาพอากาศที่เหมาะสม แต่ไม่ได้หมายความว่านกที่มีลักษณะตาแบบนี้
จะต้องเป็นแชมป์ เนื่องจากไม่ได้เกี่ยวข้องกับการที่นกกลับกรงแต่อย่างใด

เช่นเดียวกับลักษณะปลายเล็บ จุดแต้ม จุดต่างตามตัวก็ไม่ใช่ข้อบ่งชี้ว่า
นกตัวนั้นจะเก่ง หรือจะต้องเป็นนกที่มีโอกาสเป็นแชมป์แต่อย่างใด จากการเก็บ

³⁰ แม้จะเป็นที่ยอมรับกันว่าความสามารถในการกลับกรงของนกพิราบเป็นสิ่งที่เกิดโดยสัญชาตญาณ
ไม่ใช่โดยสติปัญญา แต่เราก็สามารถฝึกฝนและพัฒนาความสามารถดังกล่าวได้

ตัวอย่างนกหลายพันธุ์ พบว่ามีนกที่มีลักษณะดังกล่าวแต่ไม่มีประสิทธิภาพเป็นจำนวนมาก ในเรื่องของตำแหน่งกะโหลกศีรษะและดวงตาก็จะพบคำตอบลักษณะเดียวกัน ดังนั้นวิธีการคัดสรรโดยสายเลือดและเก็บสถิติจึงเป็นสิ่งที่เชื่อถือได้ที่สุด

การเก็บสถิติในการแข่งขันในแต่ละสายจะเป็นประโยชน์ในการคัดสรรพันธุ์เป็นอันมาก วิธีการนี้ผมได้นำมาใช้กับตัวเอง เพราะจากที่เริ่มแข่งขันแบบมือสมัครเล่นด้วยการแข่งสายเหนือโดยที่กรงตัวเองอยู่โชคชัย 4 บางปีพอว่างก็แข่งสายอีสานบ้าง สายใต้บ้าง ทำให้พบว่าอัตราการติดอันดับของนกสายไหนเป็นอย่างไร ตัวไหนให้ลูกสม่าเสมอเพียงใด ตัวไหนเหนียวหายยาก ตัวไหนหายง่าย ทดลองอยู่ 5-6 ปี ก็รู้ว่าควรเก็บนกชุดไหนไว้ คัดนกชุดไหนออก จะได้ไม่หลงทาง บางท่านอาจลงสายเลือดไว้นานแล้วจะได้รู้ว่ำนานกชุดไหนเข้ามาผ่าแล้วได้ผลในชั้นลูกหรือชั้นหลาน เป็นต้น บางท่านอาจโชคดีได้นกเก่งที่ราคาไม่แพงหรือได้สร้างสายพันธุ์ของท่านเองก็เป็นได้ แต่ถ้าไม่มีเวลาพอ อาจนำวิธีในตอนที่ 9 หรือทำตามตำราของ Old Hand ได้ตามความสมัครใจ แต่อาจต้องเตรียมทุนไว้ให้พร้อมพอสมควร

ตอนที่ 17

รูปแบบหรือชนิดของนก

Type

(ต่อ)

คุณสมบัติทางกายภาพบางประการที่ผู้เลี้ยงอาจไม่ชอบคือความเป็นนกขี้ตื่นหรือขี้ตกใจ ซึ่งสาเหตุที่แท้จริงแล้วคือสภาพแวดล้อมในการดูแลลูกนกกว่ามีการสร้างความคุ้นเคยหรือเล่นกับมันจนมันหายกลัวหรือไม่³¹ ความเชื่อที่ว่านกเก่งต้องนิ่งนั้นไม่จริงเสมอไป นกขี้ตื่นที่มีชื่อเรียกว่า Bange แต่เก่งกาจก็มีอยู่มากมายในเบลเยียม

ความฉลาดเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ด้วยตาเปล่าหรือการตรวจวัดทั่วไป ดังนั้นวิธีการที่ใช้จึงเป็นการตรวจวัดจากความสามารถในการเรียนรู้ว่าฝึกฝนได้ง่ายหรือไม่ นกที่มีโหนกหัวด้านหน้าหรือโหนกสมองไม่จำเป็นต้องเก่งเสมอไป

ดังนั้น ทางที่ดีที่สุดคือการสืบค้นสายพันธุ์ที่มีการถ่ายทอดพันธุกรรมได้สม่ำเสมอในหลายๆ รุ่น นอกจากนี้การฝึกฝนก็จะช่วยพัฒนาศักยภาพของนกให้ฉลาดขึ้นอีกด้วย อาทิ การฝึกให้ลงกรงไว การซ่อมทั้งแบบฝูงใหญ่ ฝูงเล็ก บินคู่ บินเดี่ยว ก็จะเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาปฏิภาณของนกเช่นกัน ที่สำคัญคือคุณสมบัติในด้านจิตเจ้านั้นจำเป็นต้องได้รับแรงกระตุ้น เช่น วิธีล่อคู่ กักไข่ หรือป้อนลูก เป็นต้น

³¹ การที่ไม่เอาใจใส่หรือสร้างความคุ้นเคยกับลูกนกจะทำให้มันขี้ตื่นได้ หากจะมาฝึกให้นกนิ่งตอนที่นกโตแล้วมักไม่ได้ผล การจับนกและการเคลื่อนย้ายนกเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่มีผลให้นกขี้ตื่นได้ ฉะนั้นควรจับนกด้วยความนุ่มนวลเสมอ

สำหรับคุณสมบัติรูปแบบหรือชนิดของนกในทางกายภาพนั้น บรรดานักเลี้ยงมักจะสนใจอยู่แล้วทั้งโครงสร้าง ใบปีก ดวงตา ขนาดและตะเกียบของนก การพัฒนากล้ามเนื้ออกและส่วนอื่นๆ ถือเป็นเครื่องมือในการแบ่งแยกนกแต่ละกลุ่มออกจากกัน เพื่อความเหมาะสมในการบินในสภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน

ในเรื่องดวงตานั้น แม้ ดร.วิม ปีเตอร์ จะไม่ได้ให้ความสำคัญมาก แต่ก็มีการกล่าวถึงลักษณะของตาดำ สี และรอยหยักต่างๆ ในดวงตาด้วย

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการตรวจสอบคอนกและช่วงปาก ตลอดจนกลิ่นของนกว่ามีความผิดปกติ อย่างเช่น ลิ่นดำบ้างหรือไม่³² การถ่ายขนก็เป็นอีกคุณสมบัติทางกายภาพที่สามารถใช้ในการคัดสรรหรือแยกนกได้เช่นกัน

ถึงแม้ว่าเขาจะให้น้ำหนักในด้านคุณสมบัติด้านจิตใจของนกมากกว่าทางกายภาพ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าลักษณะทางกายภาพก็มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับชัยชนะในการแข่งขันด้วย

นกที่มีคุณสมบัติด้านอัตราความเร็ว CFV ต่ำกว่าผลการแข่งขันก็สามารถชนะการแข่งขันได้ แต่นกจะเกิดอาการล้าและทำให้นกหายในระยะไกล ๆ โอกาสในการชนะจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเร็ว CFV ของนกเท่านั้น

ดังนั้น การรู้จักชนิดของนกและวางแผนงานในการฝึกซ้อมและการแข่งขันให้เหมาะสมจึงมีส่วนสำคัญอย่างมากไม่แพ้คุณสมบัติในด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบและชนิดของนกกินเอง

---

³² นกที่สุขภาพแข็งแรง ช่องลมในปากจะเปิดเห็นเพดานเหงือก ร่องตัวเว็บปากควรปิด ลิ่นเป็นสีน้ำเงินปนชมพู อาการลิ่นดำอาจเกิดจากการได้รับเชื้อโรคบางอย่าง

เลี้ยงนก

อย่างปลอดภัย
โดย ดร.ธีระชน มโนชัยพะยอม

